

O'zbekistonda iqlimlashtirilgan baliqlar

Andijon davlat pedagogika instituti

Tabiiy fanlar fakulteti

Biologiya yo'nalishi 201-guruh talabasi

Solijonova Marhabo Ahmadali qizi

Andijon davlat pedagogika instituti

Biologiya fani o'qtuvchisi

Yo'ldashev Abduvali Alisher o'g'li

Dunyoyangiliklari139@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu tezisda “O'zbekistonda iqlimlashtirilgan baliqlar va ularni xalq xo'jaligida tutgan o'rni” mavzusida qisqacha ma'lumotlar berilgan.

Kalit so'zlar: Iqlimlashtirilgan, baliqlar, ekologik, iqtisodiy, mahalliy.

1963-yilda O'zFA zoologiya instituti xodimlari 800 dona 2-3 yoshli sudakni Ural daryosidan keltirib, Degrez suv omboriga qo'yib yuborgan. 1968-69-yillarda bu baliq Degrez suv ombori bo'ylab keng tarqalgan. Sudak okunsimonlar oilasiga tegishli bo'lib, qimmatli ov obyekti hisoblanadi. Tanasi uzun, ikki tomondan qisilgan bo'lib, mayda tangachalar bilan qoplangan. Yon chiziqdagi tangachalar soni o'rtacha 83-103 dona. Birinchi jabra yonidagi tichinka soni 10-13 ta. Hozirgi kunda O'zbekistonning barcha suvliklarida keng tarqalgan bo'lib, son jihatdan kamayib ketmoqda. U kislorodga nisbatan talabchan, suvning sho'rlik darajasi 12-18 promil bo'lgan muhitda yashaydi. Sudak birinchi yilda 35-78 g, ikkinchi yilda 500 g, uchinchi yilda 1,1 kg, 4-yilda 2 kg, 5-yilda 3 kg bo'ladi. Sudak o'z vatanida 4-5 yoshda voyaga yetsa, O'zbekiston sharoitida 2-3 yoshda voyaga yetadi. Serpushtlik koeffitsienti 700-900 ming uvildiriq. Sudakning oziqa koeffitsienti 5-9 bo'lib, uning tabiiy suvliklardagi ko'rsatkichi 5% dan yuqori bo'lmasligi kerak. Sudak tabiiy veterinar hisoblanadi. O'zbekistonda iqlimlashtirilgan baliqlar.

O'zbekistonda baliqchilik sohasining rivojlanishi va iqlimlashtirilgan baliqlarni ko'paytirish muhim ahamiyatga ega. Iqlimlashtirilgan baliqlar, ya'ni mahalliy sharoitga moslashgan baliq turlari, O'zbekiston baliqchilik sanoatini mustahkamlashda va ichki bozorni to'ldirishda muhim rol o'ynaydi. Quyida O'zbekistonda keng tarqalgan va iqlimlashtirilgan baliq turlari haqida ma'lumotlar keltirilgan.

O'zbekistonda baliqchilik sohasida asosan quyidagi baliq turlari iqlimlashtirilgan: Jigarrang baliq (Amur): Amur baliqlari iliq suvlarni yaxshi ko'radi va O'zbekistonning iqlim sharoitiga mos keladi. Bu baliq turining yuqori tezlikda o'sishi va ko'payishi ularni baliqchilikda keng tarqalgan.

O'zbekistonda baliqchilikni rivojlantirishda iqlimlashtirilgan baliq turlari muhim rol o'ynaydi. Ushbu baliq turlari mahalliy iqlim sharoitiga moslashgan bo'lib, baliqchilik sohasining samarali rivojlanishini ta'minlaydi. Baliqchilikni yanada rivojlantirish uchun infrastruktura, suv resurslari va bozorda talabni oshirish zarurdir. Bu soha orqali iqtisodiy o'sishni rag'batlantirish va ekologik barqarorlikni saqlash mumkin.

Jigarrang baliq (Amur): Amur baliqlari iliq suvlarni yaxshi ko'radi va O'zbekistonning iqlim sharoitiga mos keladi. Bu baliq turining yuqori tezlikda o'sishi va ko'payishi ularni baliqchilikda keng tarqalgan qildi.

Itin baliq (Carp): O'zbekistonda eng ko'p tarqalgan baliq turlaridan biri bo'lib, oltin baliqlarining ko'plab turlari mahalliy iqlim sharoitida muvaffaqiyatli o'sadi. Oltin baliq, ayniqsa, suvning turli haroratlariga moslashishi bilan ajralib turadi.

Toshbaqa baliq (Sturgeon): Toshbaqa baliqlari O'zbekistonda ba'zi suv omborlarida rivojlanmoqda. Bu baliq turi yuqori sifatli kaviari bilan mashhur bo'lib, mahalliy baliqchilikda katta qiziqish uyg'otmoqda.

Qizil baliq (Rainbow Trout): Qizil baliq (Rainbow Trout) ham O'zbekistonda muvaffaqiyatli iqlimlashtirilgan baliqlardan biridir. U sovuq suvlarni afzal ko'radi va O'zbekistonning tog'li hududlarida bu baliqni yetishtirish kengaymoqda.

Tez o'sish va samaradorlik: Iqlimlashtirilgan baliq turlari o'ziga xos biologik xususiyatlar bilan ajralib turadi, shu bilan birga ular yuqori mahsuldorlikni ta'minlaydi. Baliqlarni ishlab chiqarish samaradorligi oshadi va bozor ehtiyojlarini qondirish mumkin bo'ladi.

Mahalliy iqlimga moslashish: Baliq turlarini mahalliy iqlimga moslashtirish natijasida, o'sish jarayoni tezlasha boshlaydi. Shuningdek, baliqlarning kasalliklarga chidamliligi ham ortadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. D. XOLMIRZAYEV va boshq. Baliqchilik asoslari. Kasb-hunar kollejlari uchun o‘quv qo‘llanma. — T.: «ILM ZIYO», 2016. — 248 b.
2. S.Q. Husenov, D.S. Niyazov / o‘quv qo‘llanma; O‘zbekiston Respublikasi Oliy va o‘rta maxsus ta’im vazirligi. — Toshkent: O‘zbekiston faylasuflari milliy jamiyati nashriyoti, 2013. — 336 b.
3. “ЯНГИ ЎЗБЕКИСТОН” gazetasi. 15.11.2021. Baliqchilikda innovatsion usul. Iroda Toshmatova (onlayn nashr).

Research Science and
Innovation House